

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

HÁZHOZ KÜLDVE:
Egész évre . 5 frt — kr
Félévre . . 2 frt 50 kr.
Hivatalok, községek, köz-
ségi jegyzők és tanítók
részére egész évre 3 frt.

Az előfizetések
postautalvánnyal
eszközlekedők.

Egyes számok 10 kr-ával
kaphatók a kiadóhiva-
talban.

GÖMÖR

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEK.

Háromhasábos petit-sor
egyszeri közléseért 7 kr
kétszeriért 6 kr., több-
szoriért 5 kr. fizetendő
Bélyegdíj minden egyes
beiktatásért 80 kr

A NYILTTÉRBE:

minden 3-hasábos gar-
mond sor díja 15 kr.
Hirdetőirodák, előfizetők
vagy gyakori hirdetők
teemes díjkedvezmény-
ben részesülnek

A kéziratok a szerkesztőséghez (Kossuth utca
8. sz.) küldendők - Kéziratok vissza nem adatnak.
Felelős szerkesztő: SZELESS ÖDÖN.

Megjelenik hetenkint egyszer,

— VASÁRNAP. —

A hirdetések, előfizetések, reklamációk,
a kiadóhivatalba (Kossuth-utca 7. sz.) intézendők
Laptulajdonos: DRASKÓCZY LÁSZLÓ.

Rimaszombat—Ruttká.

E két név egybefűzve közvetlenül össze-
kötve egy életerős vasut-vonallal csak nem-
régiben az álmok, a kivihetetlen utópiák vil-
ágába tartozónak tartatott, — sőt még a
szép álmok is már-már eltemetve látszottak
lenni.

S midőn lapunk két utóbbi számában a
vasutügy, a forgalom hathatós fejlesztését
nagy lelkesedéssel felkaroltuk, midőn élethirt
adtunk a tiszolcz—breznóbányai vasut-vonal
létesítéséről, midőn kifejtettük ennek közgaz-
dasági jelentőségét, midőn kifejtettük [vasut-
ügyünk fejlődésével összefüggő közgazdasági
intézmények, köztük a közraktárak létesíté-
sének eszméjét, akkor vasutügyünk szerves
fejlődésének jövőbeli képét még nem alkot-
tuk meg teljesen.

Ma a jövőbeli képhez ismét közlünk
egy program-fejezetet; a murányvölgyi helyi-
értékű vasut részvénytársaság alakuló köz-
gyűlésére szóló meghívó tárgysorozatát.

Egy pillantás a program pontjaiba, s
az életerős munka legszebb gyümölcsseit lát-
juk benne megérlelve, melyeket élvezni a kö-
zeli jövő öröme leend.

S ha a közeljövőből a távolabba nézünk,
az eddig vasutügyünk terén elért sikerek a
legszebb jövővel biztatnak.

Már mult számunkban közöltük, hogy
Besztercebánya és Rózsahegy közt létesít-
endő vasutvonal érdekében Zólyom- és Liptó-
megyék országgyűlési képviselői és más elő-
kelő férfiai a kereskedelmi miniszterhez kül-
döttségileg készülnek járulni.

Ebben a hírből találjuk mi meg az ed-

digi álmok megvalósulásának első derengő
hajnalát.

E hír kapcsán egy futópillantás a map-
pára s a sejtelem szigorú meggyőződésé lesz,
hogy Rimaszombat, Tiszolczon, Breznóbányán,
Besztercebányán és Rózsahegyén át Rutkával
egyenes összeköttetésbe jő, s ha e vonal a ma-
gyar államvasutak kezében összpontosul, mi
akadályba sincs, hogy egy első rangú világfor-
galmu vonalt nyerjünk, mely délkelet s észak-
nyugat világforgalmát közvetíti; a hatvan-
rutkai vonal pedig részint, mert távolabb
esik, részint, mert közlekedő nehézségei van-
nak, óriási pályamelkedései s eszései folytán
veszélyes konkurrenciát nem fog képezni, —
a kassa—oderbergi pedig azért nem fogja
felülmúlni, mert határozottan kerülőt képez.

Ily előnyös chanceok mellett az e-zwe
nem maradhat pusztá tervezgetés, a tiszolcz—
breznóbányai vasutvonalnál nem szabad meg-
állapodnunk, hanem az a mozgalom, mely a
besztercebánya—rózsahegy vonal létesítése
érdekében megindult, felkarolandó, mint me-
gyénket is érdeklő vonal megyei előkelősé-
geink, kivált országgyűlési képviselőink ál-
tal is.

A csatlakozás, az erkölcsi támogatás az
első, a többi jönni fog, megfogja azt hozni
az érdek és lelkesedtség praktikus szövet-
kezése.

S mi Rimaszombat s a megye egy nagy
vidékének jövőjét, nagyságának alapját ki-
építve akkor fogjuk látni, ha e két nevet
Rimaszombat és Rutkát közvetlenül egybe-
fűzve fogjuk tudni.

Fei tehát az aktióra!

Meghívás.

A murányvölgyi helyi-értékű vasut rész-
vénytársaság alakuló közgyűlésére, mely Buda-
pesten, V. Bálvány-utca 2. sz. a. II. e. Getto,
Mandel, Hoffmann és Quittner urak
irodájában 1893. február 4-én d. e. 10 órakor
fog megtartani.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az engedélyesek jelentése az alaptörke
elhelyezéséről, a társaság tervezetének bemutatása.
2. Az alapszabályok megállapítása.
3. A társaság megalakulása.
4. Az üzemszerződésnek a m. kir. állam-
vasutakkal leendő megkötése iránti intézkedés.
5. Az építési szerződés bemutatása és el-
vállalása.
6. Engedélyeseknek a további felelősség
alóli felmentése [keresk. törvény 152. §] és a
részükre biztosítandó jogok feletti intézkedés.
7. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság
választása.
8. Heintzmann-féle vasgyár bejegyzett bá-
nya-társulattal, továbbá Fülöp-szász-koburg-góthai
herceggel s végül a rima-murány-salgó-tarjani
vasmű részvénytársasággal kötött szállítási díj-
szerződések elfogadása és a részvénytársaság által
leendő kiállítás iránti intézkedés.
9. A nagyméltóságú m. kir. kereskedelem-
ügyi miniszter ur 37551/892. sz. rendeletével 50
éven át évenként 3200 forintban megállapított pos-
takincstári hozzájárulás, valamint az ugyanazon
miniszteri rendelettel 10 éven át évenként 20,000
frtban megállapított külön állami segély leszá-
mítolása iránti intézkedés.
10. Gömörmegye bizottsági közgyűlésének
17906/891. és 18577/891. számú végzéseivel fel-
ajánlott 3000 frt évi hozzájárulás leszámitolása
iránti intézkedés.
11. Netaláni indítványok.

Budapestben, 1893. január 17-én.

A murányvölgyi h. é. vasut
engedélyese.

TÁRCZA

AZ Ő EMLÉKKÖNYVÉBE.

Minden tavasz bir éltető viránnal,
Melyet több kis virág tekint honul
Egyik magasranéző tarka fővel
A másik szintén árnyékban virul.

A második, a szende a te képed,
Amily manapság már ritkán terem;
Sorsát azért, kinek te fogsz virulni
Nem szép tőlem, de én irigylem.

Luchkovicz Imre.

AZ IPAROSOK BALJA.

(A „Gömör“ eredeti tárczája.)

Rimaszombat, 1893. január 15.

Volt nagy közönsége, meg volt a jó kedv,
váltak szép leányok s asszonyok, helyre legé-
nyek, Kálmán tüzelt huzta, a párok még tüze-
sebben járták. A hol pedig ily kedvező mozza-
natok vannak, arról a mulatságról el lehet bát-
ran mondani, hogy pompásan sikerült.

De ha tapasztalt és avatott szem futott
végig a termeken, lehetetlen, hogy észre ne vette
légyen, hogy az igazi siker mégis hiányzott.

S a hiány éppen az volt, hogy a bál nem
az iparosok által rendezett, hanem az iparosok

bálja volt, oly értelemben, hogy a társaság más
osztályait nem is igen láttuk képviselve.

Pedig a modern társadalmi elv, a melyről
pedig annyit szeretünk beszélni, megkívánja,
hogy a nyilvános társas összejövetelek felöleljék
a társaság minden művelt osztályát, annyival is
inkább, mert az afféle mulatságok nemcsak szó-
rakozásul, de utóbbi esetben kulturális tényező-
kül is szolgálnak. Az az ellentét, a mely a mult-
ból a társadalmi osztályok gondó kozása s szelleme,
érzelmei, modora stb. közt itt-ott még meg van,
az élet közzörükövéen egyedül nem, hanem a fino-
mabb társas élet együttlétében csiszolódhatnak.

S ha e munkában a legelőkelőbb iparosok
és kereskedők legtöbbször is elmarad, vajjon mit
várjunk a szellemi munkástól, mit más társa-
dalmi osztályoktól?

Mit várjunk ezektől, ha az iparosok testvér-
osztálya a művelt kereskedők is távollétükkel
tündökölnék.

A kereskedő s iparos-osztály kulturális fej-
lesztése minden modern társadalomban a leg-
melegebb gondozásban részesül, s ha Európa
legelőkelőbb államainak iparos s kereskedő osz-
tályait ismerni tanuljuk, tisztelgetre ébreszthet
az a magas műveltségi fok, a melyen ott ezen
legfontosabb osztályok diszlenek.

S vajjon ez egy 24 óra műve, vajjon ez
ezen osztályok egyedüli munkásságának az ered-
ménye? Nem! az egész társadalom minden mű-
velt faktora közrehatásának.

S ha van ország, a mely egy művelt s
előkelő iparos s kereskedő osztályra igényt tart-
hat, úgy Magyarország az bizonyára, hol e te-
kintetben oly sok a tenni való.

Véres harcokkal keresztül vittük a poli-
tikai emancipációt, hátra van, hogy eszélyes-
séggel vigyük keresztül a társadalmi.

Megérintettük ezeket a burokat, mert a
rendezőségnek vezéreszmét szolgáltatnának egy
újabb alkalomra, hogy ünnepélyeikre, ha mas-
ként nem, hát személyes meghívások útján, mint
ez nagy városokban is történik, biztosítsák
egyébb osztályok művelt köreinek megjelenését.

Szolgáljon biztatásul, hogy Budapestben s
Bécsben a felséges uralkodó pár, a legmagasabb
udvar, az arisztokratia s szellem-világ virágai
jelennek meg az iparos s kereskedő balakon.

Azzal pedig ne engedjék magukat vissza-
riasztani, hogy ez csak Budapestben lehet; mert
hisz Budapestben sem kezdődött így; hosszú,
eszélyes munka eredménye volt.

Még örömmel konstatáljuk, hogy Rosenauer
alezredes két tisztől kísérv a hadsereg részé-
ről megjelent, mi a legnemesebb felfogásra vall.

A kivilágos kivirradtig tartott mulatságon
Smegner Károlyné volt a bálánya, ki ismert
szeretetre méltóságával a társaság központja
volt. A bálányai hatalmas trübün mindig telve
volt a szünetek alatt, az estély legszebb virágai-
val, mosolygó, kedves ifju hölgyekkel.

Festői szép csoportok alakultak, melyek
élénk kaleidoszkopszerű változataikkal még a
szemlélőnek is sok szórakozást szereztek.

Igy mulatott mindenki, kivilágos kivirrad-
tig volt a jelszó.

S e jelszó híven be lett tartva.

Sz. Ö.

Nemzeti ünnepély.

Igy nevezzük azt, midőn a gömörmezei magyar közművelődési egyesület rimaszombati köre január 21-én szombaton fogantatotta a választmány azon határozatát, mely szerint a helybeli tanintézetek növendékei között a magyar szellem és szeretet nevében segélyek voltak kiosztandók.

Az ünnepély a helybeli egyesült prot. főgymnásiumban reggel 9 órakor kezdődött.

A közművelődési egylet részéről Molnár József elnök, Terhes Pál és Nagy Ferencz választmányi tagok jelentek meg: a tornacsarnokban egybegyűjtve volt a gymnásium mind a 8 osztálya, s jelen volt az összes tanári kar is.

A tanári kar részéről Bodor István igazgató melegen üdvözölte a közművelődési egylet küldötteit, s lelkére kötötte az ifjuságnak, hogy mindazokat, miket a hazafias célokat szolgáló egylet küldöttei mondani fognak, véssék jól emlékübe s őrizték meg gondosan; ennek megtörténte után a közművelődési egyesület elnöke, Molnár József fogantatotta a megszavazott segélyösszeg kiosztását az alább következő beszéddel:

Mélyen tisztelt tanári kar, kedves ifjú barátim!

Ezen ünnepélyes pillanatban nem vagyok ment minden elfogódástól, midőn önökhez kell sólanom, nem vagyok biztos abban, hogy fog-e sikerülni oly világos kifejezésekkel beszélni önök előtt, a mint óhajtanám, úgy tudniillik, hogy a miket én most mondok, azt mindnyájan jól megértsék s emlékeztük tábláján híven fel is jegyezzék.

Volt idő, a mikor e felett nem kellett volna aggodalmaskodnom, e tanintézetnek elismerő, hátsú üdvöndéke voltam egykor s osztálytársaimmal a mindig nyílt, becsületos, segítőkész és áldozatra kész magaviselet s ehhez hű tettel, a szeretet oly szoros kapcsolatával forrasztottak össze, hogy a szemek pillantásából is megértették egymás akaratát, s hogy ezen barátságos összetartozás érzetét a fejem felett átviharzó évtizedek mozgalmi és viszonyosságai sem voltak képesek meggyengíteni.

Önökkel szemben kedves fiatal barátaim szintén megtalálom az érintkezési pontot, azok közül a tanár urak közül, kik engem az életbe bevezettek, többeket látok itt ma is, összeköt engem önökkel tanáraink iránt bennünk élő tisztelet és ragaszkodás s még inkább talán azon, a rajongásig menő szeretet, melyet én e tanintézet s ennek mindenkorai tanuló-ifjusága iránt az életbe magammal vittem s kegyelettel szívből őrökölök ma is, ez a szeretet száll általam önökhöz s lehetetlen, hogy ennek igaz, meleg hangja meg ne találja önök szívéhez az utat.

Az igazgató tanár ur helyesen jelezte, hogy mi a magyar közművelődési egylet nevében, s mint annak küldöttei jelentünk meg önök körében: ez az egylet ápolja, terjeszti a magyar szellemet, a világosság és a szeretet erejével.

Az általunk képviselt egylet van arra hivatva, hogy a szöveget magteremtő nagy költő örökre szép azon kijelentésének komolyságát és igazságát bebizonyítva, hogy a magyar terület lakói számára, tartozzanak bármely nemzetiséghez, a nagy világon e kívül nincsen hely, s hogy mint közös sorsra hivatott testvéreknek egymást gyámolítva, szeretve itt kell élnünk, vagy itt kell nyomorultan elvesznünk, ha a szeretetlenség és gyűlölködés átka fog meg bennünket.

A külföldi nagy nemzetek, az orosz, a német, idegen nyelvű nemzetiségekkel szemben az erőszak fegyvereihez nyulnak s minden életnyilvánítást elzárva tőlük a hatalom erejével nemzeti érzelmeik s öntudatuk megsemmisítésével akarják azokat magukba olvasztani, ezzel szemben a barkónak gunyolt harcziás magyar nemzet, mely egy ezredében át milliionszor bizonyította be, hogy hazájáért a hulló meteor ragyogásával fényesen, mint hős tud meghalni, nem sokszor ezer meg ezer csatáiban igazolt erejére hivatkozik nemzetiségeivel szemben, az érzelem világosságát terjeszti eszébe, ezzel irtja lassan, gondosan az állami létet bántó tévelygéseket s nagy lelke és jó szíve szeretetével kívánja a nemzetiségeket a haza közös célja érdekében megnyerni s igaz magyar honpolgárrá tenni, olyan a magyar szellem, mint a magvető, a ki nem nézi, hogy minden általa elvetett mag termékeny jó talajba jut-e, mert reményli, hogy a szeretet napjának a melegével a legsilányabb s leghálátlanabb talajt is termékenyvé lesz képes varázsolni.

Teheti ezt, járhat így el, mert egy ezredév történelme igazolja, hogy a területén fadok mérges gyomot viharban edzett karja egy mozdulatával képes ugyanis kitépni és megsemmisíteni.

A mérges lelkű nemzetiségi igazgatók boldogtalanokká teszik a vak gyűlöletük hálójába

került szerencsétleneket, felgyújtják azokkal saját ölékük házákat csak a véget, hogy szomszédjuk háza is lángba borulhasson, a magyar szellem gyámolítja, segíti az egyeseket s vődi az egésztest, hogy magyar, német, oláh, horvát, tót, szerb, testvérként élhessen e hazában, boldoguljon valamennyi s a szeretet tüzeiben forrjon össze egy olyan erős magyar nemzetté, melyet a poklok kapui sem dönthetnek meg soha.

Jól tudom, kedves fiatal barátaim, hogy az önök lelkesedésének, hazaszeretetének emeléséhez nem kellene jutalmak, ugyanis azt akarjuk jelezni e pillanatban csak, hogy kiméletes gyöngédséggel áll a magyar szellem védelmére annak, ki arra rászorult, fogadják tehát a magyar szellem s magyar szeretet nevében szívesen töltünk azok, kiket a mélyen tisztelt tanári kar jutalomra érdemesnek, s segélyre szorultnak megjelölt, az egyletünk által kiosztandó segélyt, őrizték meg szíveikben mindnyájan e napnak emlékét, legyenek majd, ha az életbe a tettek mezejére kikerülnek, az általunk most képviselt ügynek nálunknál erősebb s buzgóbb apostolai.

Mi, reménylen, többször fogjuk önöket még fekeresni, most pedig azon reményben zárom beszédem, hogy a mi találkozásunk akár ezen iskola termeiben, akár az életben kint, legyen mindig az igazi örömmek a napja.

Az élénk tetszéssel fogadott beszéd után a jutalom a gymnásium tanári kara által megjelölt 6 növendék között kiosztott, mindenik kapott egy-egy darab 20 koronás aranyat.

Imen a közös iskolába ment a küldöttség, hol a tanári kar élén Nagy Ferencz iskolaszéki elnök üdvözölte őket.

Molnár József közművelődési egyleti elnök a tantestület vezetőinek engedélyt kikérve, közvetlenül a növendékekhez intézte szavait.

Általuk érthető nyelven és kifejezésekkel megmagyarázta nekik, hogy a mai napon kiosztott jutalmat a magyar szellem és szeretet nevében kapják, hogy testvérként kell egymást szeretniük, bármily nemzetiséghez tartozzanak, s bármely nyelvet beszéljenek is, s hogy tartásuk eszükben jól, miszerint a magyar szellem és szeretet mindig közel van azokhoz, kik segélyre szorultak.

Végül az elemi fi- és leányiskolába ment a küldöttség az iskolaszéki elnök kíséretében, ott az igazgató, az összes tanárok és tanítónők élén fogadta őket, ismét Nagy Ferencz iskolaszéki elnök szólt a küldöttség célját magyarázva, Molnár József közm. egyleti elnök pedig a fenti szellemben magyarázva megjelenésük célját, azt tette még hozzá, hogy a leánykák törekedjenek elérni azon képességeket, melyekért a magyar nőt a történelem megörökítette, s a költők dicsőítik s nemükhöz híven legyenek terjesztői azon igaz testvéri szeretetnek, mely az ellentétek kibékítésére a legalkalmasabb.

A kiosztás megtörténte után az igazgató megköszönte intézete nevében a tanusított jó akaratot, s ezzel az ünnepély véget ért.

Fényes nevestély Kubinyi Géza országgyűlési képviselőnél.

Mozgalmas városi képet öltött f. hó 15-én. Gömörpányit, már kora délután díszes uri fogatok rohogták végig a különben csendes falunak utcáit, az ünnepeltnek udvarán a vendég szerető házi ur sietett vendégei elé, bent pedig a díszesen ékesített terem nyílt ajtaján a szeretetreméltó háziasszony és bájos házikisasszony, lekötelező szíveséggel fogadták, kedvesebből kedvesebb vendégeit.

A nyujás üdvözlés után díszes csoportokká alakult a társaság, a háziasszonynak mindenkihez volt egy-egy nyujás szava s szíves figyelme maga köré lánczolta Gömörvármegye jelen volt előkelő urnőit, élükön Hámos Lászlónéval, kinek fejét ékesítő gyémánt diademját, fényben csak egy csillogta tul: fenkölt szelleme, hogy milyen kedves és szép volt e nagy uri csoport csak neveket kell említenem, ott láttuk: Fáy Istvánét, Hevessy Lászlónét, Kubinyi Andornét, Máriaassy Barnánét, Marton Jánosnét, Szelezcky Dénesnét, Szentiványi Gézanét és Szentmiklóssy Kálmánét.

A házikisasszony — külön csoportban, — boldog mosollyal ölelte magához kedves barátait, e kis csoportban egyszerre volt látható az arcok és lelkek szépsége. Ott gyönyörködötték szemünk: Török Évike, Szelezcky Jolán és Szentiványi Margit.

Az urak csoportját szeretett főispánunkkal Hámos Lászlóval élén: Fáy István, Hevessy László, Kubinyi Andor, Marton János, Máriaassy Barna, Szelezcky Dénes, id. Szentiványi Géza, ifj. Szentmiklóssy Kálmán, Török Bálint, Török János, továbbá Draskóczy László, Diószeghy Zsigmond, Dessewffy Árpád, Feledy Ferencz, Glósz Gyula, Nagy Elemér, Ragályi István, Re-

menyik Aladár, Szabó László, Néhrer Gyula, Szelezcky Árpád, Szelezcky Zoltán, Szentmiklóssy Béla, ifj. Szentiványi Géza, Szilárdy Béla és Török Gyula képezték.

Ha végig tekintünk e díszes társaságon, pezsgő jó kedv és fesztelenséget láttunk mindenütt és ez jellemezte mindvégig ez igazán sikerült mulatságot. A széles jó kedv a táncban nyilvánult különösen, esti nyolcz órától a 12 órakor kezdődő soupéig, Flóris alig tette le pár percnyi pihenőre száraz fáját, oly elementáris erővel tört ki a lelkesültség, valóban kiérdemelni a gömöri táncos hírnevet. Az első négyest tíz pár tánczolta.

A soupé három gazdagon és izléssel terített asztal körül folyt, melyek középsőjénél Hámos Lászlóné ült a praesidiumon. A harmadik fogásnál Marton János emelkedett fel, poharát ürítve az ünnepeltre, mint kedves barátjára, kívül a közéletben sokat vitott ugyan kemény tusát, de e harc z a magánéletben soha sem kisérté őket. Török Bálint a háziasszonyra, mint az édes anyai és női érenek példányképére; Draskóczy László Hámos Lászlónéra, mint megyei társadalmunk békeangyalára, Diószeghy Zsigmond Hámos Lászlóra, a családhoz hasonlított megye-atyjára, Kubinyi Géza válogatott szavakkal összes vendégeire, Hámos László a kisasszonyra, Szerénára, Gömörvármegye szépeinek egyik remek gyöngyére, Marton János Diószeghy Zsigmondra, Diószeghy Zsigmond a jelenlévő hölgyekre, Marton János barátjára id. Szentiványi Gézára, Hámos László Török Bálintra mondtak sikerültebbnél sikerültebb toasztokat.

A kifogyhatatlan pezsgő árja és a szellemes toasztok még inkább fokozták a tánczoló jó kedvét, s a menü végeztével egyre hangzóttak késő reggelig, . . . de tovább, egész délig a dínér kezdetéig, melyen Törökly János általános meghatottságot keltő s az ünnepelt érdemeit taglalató toasztja volt a főmomentum.

A lelkes fiatalság még az ebéd végeztével sem akart felhagyni a tánczál, s bár egyre fogyott a távozókka a mulatozók száma, a táncz és a jó kedv megmaradt mindaddig, míg nem a legutolsó is istenhözadót mondtak a kedves háznak, nem tudva eléggé dicsérni a háziak szíveséggét s magukkal vive egy jól eltöltött estnek kedves emlékét.

Egy jelenvolt.

Dr. Szabó Samu vármegyei főorvos

javaslata a járvány-betegségek elleni védekezés tárgyában.

A múlt évben nagy mérvben fellépett járványos betegség roppant terjedése kínálkozó alkalom gyanánt mutatkozott arra, hogy népünk úgy a jelen, mint a jövő bajok kikerülésére mindinkább figyelmeztetve legyenek. Ez vezérelte megynék főorvosát, midőn a megye alispáni hivatala utján úgy a jelen-jövőben betartandó óvó intézkedések egész primitív eszközeit mutatja meg, melyek betartása mellett a számtalan és hosszantartó járvány könnyen elvárható lehet.

Az óvintézkedések e három pontban foglalhatók össze: közegészségügyi bizottságok szervezése, minden községben a czélzerű fertőztelenítés, melyek közt első helyet foglal el a példás tisztaság és végül minden községben jégverem létesítése.

Az első feltétlen kellék minden községben a járványügyi bizottságok megalakítása, a mely állandóvá teendő.

Kötelességévé kell tenni ezen bizottságnak, hogy különösen a tisztaság ügyeljen fel s hatáskörében minden tőle tehető módon hasson oda, hogy a lakások közeléből minden piszok, minden erjedésbe mehető anyag naponta eltávolíttassék.

Ha a baj fellépett, ezek egyike járványbiztossá teendő, kinek hatáskörébe utaltatik a szigorú felügyelet, hogy a járvány betegok a legtisztábban kezeltesenek; lehetőleg fertőztelenítve legyen a beteg lakásán minden s a beteggel az érintkezés csupán a legszükségesebbekre szorítottassék.

A betegök tömeges látogatását s a temetésekben való tömeges részvételt, halotti torokat, a halottak hulláinak mosását is eltiltandóknak véleményezi vm. főorvos, mint olyanokat, mint a ragály tova terjedésének legfőbb okozói.

Ebben a tekintetben legtöbb lenne tőve, ha minden községben járvány-kórház állíttatnék, tekintve azonban népünk gondolkodás módját, tekintve az anyagi megterhelhetet, melylyel az járna, keresztülvitele nagyon kétséges.

Felvilágosítandó a nép, hogy ne akkor hívjon már orvost, mikor a fenyegető életveszélyt már maga is belátja, a későn érkező orvos már mitsem segíthet, hanem addig, míg az alkalmas gyógyszer a veszélyt elhárítani képes.

annyival is inkább, mivel az 1879. évi törvényhozás az e részben mulasztókat 300 forint terjedhető bírsággal rendeli büntetni.

A legelső fertőztetést szer a tisztaság, vagyis ha a betegségeket okozó kór-csírák (myxomák, bacillusok) tenyésztésére kedvező feltételeket megemissitjük; másik pedig, ha a már meglevő kór-csírákat arra alkalmas szerekkel elpusztítjuk. Meg kell akadályozni a szerves anyagok bomlását (klór mésztől), vagy a mi még sokkal biztosabb, el kell távolítani testünk, lakásunk köréből minden ily anyagot, vagyis például a tisztaság minden községben — ez legyen a jelszó; s hogy ez eléréssék, azért van szükség a járvány-biztosokra.

Fertőztető szerek gyanánt ajánlhatók: forró víz, gőz, a száraz, nagyfokú meleg, s a savak. A roncsoló toroklob egyike azon járványos bajoknak, a mely különösen a jövő nemzedék tagjai közül szedi áldozatait s így egyike azon betegségeknek, mely a legrövidebb uton inficiál.

A járványos betegségekben megáit után az összes ágyneműk elégetendők, vagy ha a felgyűlés következett be, 3-4 hétig nagyobb összefüggéshez, pl. iskolába az ilyen nagy boscijánló.

Legfőbb egészségügyi követelmény, hogy minden községben jégverem legyen. A mely község ilyennel nem rendelkezik, az haladéktalanul igyekezzék jégvermet csinálni, a mi rövid idő alatt létesíthető s okvetlen létesítendő is.

Polgári kör-bál.

A rimaszombati polgári olvasókör f. évi február hó 5-én a „Három Rózsa“ dísztermében tartja szokott táncvigalmát.

Az elnökség s választmány nagy körültekintéssel látott hozzá a mulatság rendezéséhez. Bályának sikerült megnyerni Lokcsány Endréné urhölgyet, ki általános ösmert szeretetreméltóságával az elérendő sikernek bizonyára hatalmas biztosítékát képezi.

Nagyonosságu volt az egyesület részére a bál elnökének megválasztása is.

A közbizalom Draskóczy László főszolgabíró személyében egyesült.

A főszolgabíró a polgárság kitüntető bizalmát viszonzni kívánván, habozás nélkül fogadta el az elnöki tisztelet.

Folyó hó 18-ára volt a rendező-bizottság megalakulásának napja meghatározva.

Az értekezlet a rimaszombati iparos, kereskedő és szellemi munkás ifjúság impozans számában jelent meg. A testvéri szép harmonia a társadalmi legkülönbözőbb rétegek között a legtisztább lelki gyönyörre adhatott alkalmat.

Nagy lelkesedést idézett elő a bál elnökének megjelenése, kinek fogadtatása az elnökség s egész választmány által a következő napra volt ugyan tervezve, de ő ünneplés nélkül, igazi baráti és polgári egyszerűséggel kívánta a polgári körben a megjelenést.

A tárgyalásra egybegyűlt értekezlet elnöke Szabó József üdvözölte a bál elnököt a kör nevében, megköszönve a szives megjelenést, s kérve az egyesület s a tervezett mulatsághoz a hathatós támogatást.

Draskóczy László a meghatottság szaván köszönte meg a bizalmat, a melyre eddig még nem is volt alkalma érdemet szerezni, s kérte a jelenlevőket, ne kérjenek most tőle beszédet, engedjék meg, hogy polgártársi őszinte érzelmeit mindenkor magaviseletével s tetteivel bizonyíthassa be.

Az élénk éljenzéssel fogadott beszéd után az értekezlet első dolga volt a bályát életetni, azután a bál tisztkart kiegészíteni.

Elnök Draskóczy László már meg lévén választva, alelnököknek: Bornemisza Elemér és Papszász Gyula, titkárrá: Eperjessy József. Pénztárnoknak: Rónay Gyula s jegyzővé: Szeless Ödön.

Főtáncrendezőnek a tisztkaron kívül: Gazda Pál, Löcherer Gyula, Feledy Ferencz, Rásky Ferencz és Török Gyula választottak meg.

A rendező bizottság rendes tagjai: Bodor László, Brünich József, Dániel Ferencz, Dienes József, Frenyo Rezső, Horvay János, Grónay Béla, Kathona Géza, Kalocsay Béla dr., Kanórá János, Kármán Aladár Ernő dr., Kovács István, Kostyál Gyula, Maktáry Árpád, Papp László, Paal Lajos, Percz Samu, Percz Gyula, Róth Lajos, Szabó Lajos, Szarvassy Gyula, Szomor Dezső ifj., Tarjáni Ferencz, Tóth János, Tibély László, Vozáry Béla.

Az értekezlet ezután a részleteket végrehajtó szűkebb bizottság megállapítása és a mulatság általános keretének megbeszélése után melyben fékép az jutott kifejezésre, hogy ott a társadalom minden rétege képviselve legyen, a bál-elnök életetésével véget ért.

A társaság még együtt maradt egy kis be-

szelgetésre, s távozás előtt a kör tagjainul beiratkoztak: Draskóczy László, Bornemisza Elemér, Török Gyula, Lokcsány Endre, Szeless Ödön.

A második nagyobbabásu értekezlet 19-én volt Elnök Rábely Miklós, a kör elnöke. Ott volt a kör választmánya teljes számban, és pedig: Éva János, Rónay Gyula, Szabó László, Szabó János, Szabó József, Rakottay Lajos, Róth Lajos, Kovács Zsigmond, Tóth Péter, Kohut Lajos, Benyó Béla, Gaskó János, Jakovetz Alajos, végül a végrehajtó bál-bizottság.

Rábely Miklós elnök egy szellemes beszéd kíséretében adta elő az eseményeket, a melyeket örömmel vettek mindnyáján tudomásul. Az értekezlet ezután teljes három óránt értekezett s a mulatság részleteit apróra megbeszélte.

Együttal elhatározta, hogy hétfőn este 1/2 9 órakor ismerkedési estélyt rendez a polgári olvasókör helyiségeiben.

Vasárnapot fogva egy hét méter hosszú és 3 méter széles nagy nemzeti zászló fogja hirdetni a Deák-utcán a polgári kör bálját, s mi ebből a zászlóban a polgári testvérségek, a társadalmi béke s békés együttműködés győzedelmét és diadalát ünnepljük.

Levelezés.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A „Gömör“ 3-ik számában közölt felhívására Sütő István urnak van szerencsém következőkben reflektálni.

Tény az, hogy a múltban is, a jelenben is — állítom — miszerint a mén létszáma kevés. Emez állítástomat adatokkal is bizonyíthatom.

E tény felemelését fontosnak tartottam azért, mert ezen rövid uton lehet segíteni, holott nem említettem sok egyebet, a mely kérdéseknek megoldása nagyobb nehézséget okoz, s a melyeket illetőleg a megyei gazdasági egyesületnek: s másodsorban a lötenyészési bizottságnak kellene felszínre hozni. Ilyen pl. a közöscsikölégelő kérdés is, mely a miniszterium által anyagi támogatásban is részesül.

Ennek folytán remélhető a szilárd vágatok képzése, a tudó jó kifejlődése, az edzett, tehát ama tulajdonok, melyek jelenléte az ugynevezett katonaló fogalmától elválaszthatlanok. S a tenyészőknek általánosan ezekre kellene törekedniök. A mi azonban a fajta jelleg meghonosítását illeti, az igen sok tényező betartásától függ.

Első sorban ajánlom, hogy a tenyészanyagot ne lókereskedőktől vegyük, hanem egy constans, s a mi viszonyaink közé is beillő ménesből. Az apaállatok megválasztásánál ne a divatnak hódoljunk, hanem vessünk számot a czélra, melyet magunk elé kitűztünk. Ily irány s hosszú évtizedek közös munkája megteremtheti nálunk is ama fajta jelleg, melyet önértzelmet mutathat fel állami lötenyészeteink s még inkább a kiválóan praktikus angol nép.

Grasselli Miklós.

Tekintetes Hanvay Zoltán urnak.

Engedjen meg, ha azt mondom, hogy de bizony azért is „három a daru“, mert hát a kis tapsifület saját kezeimmel hoztam haza a kertből, aztán mégis csak legjobban tudom, hogy a hordóba került, hiszen nekem kellett annak elátásáról gondoskodnom, és egy kis zabocskaival ellátom, mit a mulatság érdekében édes-örömmest is tettem; a többire nézve nekem mindegy, akár úgy, amint én írja, akár úgy, amint én irtam, történt is a dolog, de megtörtént; különben tartottuk mi ott szelbnel-szebb, kedélyesebbnél-kedélyesebb mulatságot, kár azt a feladás fátyolával bevonnai, nem ártana néha-néha egynemelyiket felújítani, hogy látna a fiatal nemzedék, hogy miként tudott a régi tekintetes vármegye mulatni, ha a komoly munkát elvégezte. A cikk megírásával én kettős czélt értem el, először kedves betegem szemében láttam az örömet, mit neki a mulat emléke okozott, másodsor egy régi jó ismerősömet sikerült, habár csak perczekre is, nagy és mély bánattól elvonni.

Klió.

HIREK.

— **Eljegyzés.** Vékey Zoltán nagyikikindai tvszki aljegyző f. hó 10-én váltott jegyet Kiszely Irén k. a-nyal Gömör-Panyiton. Boldogságot kívánunk!

— **Katonai hír.** Ö Felsége a király Magrinerelli Alajos alezredest, a 2-ik számú vartüzér-zászlóalj parancsnokát — ki hosszabb ideig a helybeli ütegosztály parancsnoka is volt — az 1-ső számú vartüzér-ezred parancsnokává nevezte ki.

— **A rimaszombati gazdasági egyesület f. hó 15-én közgyűlést tartott.** Ott volt a városi gazdaközönség teljes számban. Az elnöki tisztelet Ethey Frigyes alelnök vitte. A gyűlés első dolga volt a néhai Tóth József halála folytán megüresedett elnöki állást betölteni. Nagy lelke-edéssel és egyhangulag Molnár József választott elnöké, ki éves szavakban kifejtett programjában a gazdasági érdekek minden irányát érintette s ígerte, hogy úgy is mint városi birtokos, az egyesület törekvéseit úgy a társadalomban, mint a hivatalos tényezőknél elő fogja mozdítani. Az élénk éljenzéssel fogadott beszéd után Ethey Frigyes, utalva gazdasági tanácsossá történt megválasztására, az alelnöki tisztről lemondott. Helyébe egyhangulag a város egy derék patricziusa: Bátor Ferenz választott. Ezután a választmány nevében Fülep Benjámin egyesületi jegyző megtette jelentését, mely köztetszéssel találkozott. A jelentés legfontosabb része a pástortartás és bikatartás kérdése. A város ugyanis mindkettőt megszüntette. Élénk discussió fejlődött ki s Bátor Ferenz határozott szavakban tiltakozott az eljárás ellen, melyet szerinte csak az mul fejl, hogy a közönség leelőjéjétől megfosztott. Altalános zugás kísérte szavait. Molnár József tapintatos s kiegyenlítő igazság hatalmával ható szavai a kedélyeket lecsillapították s kérte a gyűlést, hogy a mult változathatán tényeim nyugodjanak meg s keressék a biztosítékot a jövő fejlődésében. A bikatartás tekintetében elhatározott, hogy elfogadtatik ifj. Sütő István ur ajánlata, hogy 100 frtért kész 2 drb tenyész-bikát kijártna a legelőre, a birtokok nyája közé. Ha harmadikra is szükség lenne, ezen esetben 166 frt 67 krt kap. A pástori díja évi 400 frtban állapított meg. Molnár József egyttal megígérte, hogy a marha-tenyésztés érdekében mindent elkövet a kormánytól, hogy időlegesen a kurinczi gazdaságból bikák hajtassanak a városi nyájba. Felolvasás alá került még a belső határbeli birtokok szabályrendelete, mely a legalaposabb megvitátást nyerte.

— **Ritka természeti tünemény.** Az ugynevezett Medvesaljon levő Bakókázi erdőről kaptunk a napokban egy a szó teljes értelmében irágban levő füzgallyacska, melyet szerkesztőségünkben bárki is megtekinthet. Ha azonban még akkor is kétkelődnek valaki az elmondottak igazságában, nem volna más módunk öt meggyőzni, mint odautasítani a bakókázi erdőre — a Medves alá — hol a rüzza úgy virágozik ma, akéresak Olaszországban Mignon citrom-és narancserdejéi.

— **Betörés.** Kokován mult vasárnap virradóra a községházánál betörés történt. A kapitány rozzant kasszáját törték fel s abból a különféle alapokra befolyt mintegy 200 o. é. Az előjáróság nvomozás czéljából a kokovai csendőrségnek a lépéseket megtette.

— **Kötelező tűzoltói szolgálat.** Már készen van a szabályrendelet, mely városunkban a tűzoltó intézményt kötelezővé teszi minden 20-40 éves polgárra azok, kik a tűzoltói kötelezettség alól felmenteni kívánják magukat, évente bizonyos váltásdíjat fognak fizetni, mely váltásdíj az esetleges bírságokkal s a szükség esetén kivetendő pótdával a tűzoltó intézmény anyagi kiadásainak fedezésére fog szolgálni. A szabályrendelet a véleményező bizottság minden egyes tagjának 3 napra kiadatik s a megírálás és véleményének beadása után végleg megállapítva, megerősítés alá bocsátatik. A tűzoltó intézménnyel kapcsolatos dolgok elintézésére Szabó György poigármester elnöke alatt egy — Molnár József, Abonyi Pál, Baksay István, Nagy Ferencz, ifj. Csapó János, dr. Szabó Samu, Ethey Frigyes és id. Badinyi Gyula tagokból álló bizottság küldetett ki.

— **Meghívó.** A rimaszombati polg. olvasókör 1893. évi február hó 5-én a „Három Rózsa“ vendéglő dísztermében könyvtárának gyarapítására zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti díj 80 kr. Karzatjegy 40 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor.

— **Tetten eretett.** Engel Adolf helybeli kereskedő üzletében f. hó 17-én többen voltak, midőn egy szegény susányi asszony észrevette, hogy valami élelmes vállalkozó kendőjét 14 frt tartalmával együtt kilopta kosarából. A gyanu mindjárt Maczurik Jánosné, ugyancsak susányi lakosnőre irányult, mert ez ott settenkedett károsult körül. Az előhívott rendőrz autátn Maczurik Jánosné bekísérte a rendőrségre, hol megmotoztatván, alsó ruhájában a kendő a pénznel együtt feltalálattott. Az elcsipett jómadarat a helybeli kir. járásbíróság még asznap két heti ingyen koszt és kvártélylyal látta el.

— **Érdekes esküvő.** Ritka esküvő tartatik e farsangon Lökősházán. Ugyanis Honvay András földm. gazda három fiának s egy leányának egyszerre lesz a lakadalmuk.

1893. ÉVI BÁLI IDÉNY.



Báli idény alkalmával bátrak vagyunk ajánlani a tisztelt közönségnek **du tartalmu**

raktárunkat,

u. m. báli kelmékből, fekete és színes selymekelmékből, gaze francia battis belépőkből stb.

rendkívüli olcsó árak mellett.

Báli ruhákat kívánatra legrövidebb idő alatt elegáns ízléssel és legjobb kivitelben készítünk.

Dustartalmu báli kelme

mintagyűjteményünket

kívánatra bérmentve küldjük.

Január és február hóban ruhák átalkítására és divat szerinti átdolgozására is különös olcsó árban vállalkozunk.

Ruhanevelőkészítése és fehérneműek gyára

TAUSZKY J. FIAI,
POZSONYBAN.

Reisz József

női- és férfi-divatáru raktára
RIMASZOMBATBAN.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy raktáramat a

farsangi idényre

mindenféle báli cikkekkel felszereltem, ugymint: Crepek Voile de len és Mouslin, Atlas Satin különféle színben, továbbá mindenféle bli belépők, legyezők legujabb kivitelben, virág garnitúrák, fejdíszek virágokból összeállítva.

Ujdonságok fejdíszekben, Sarf-féle brillant Diademok, diszhajtúk, brochok és karpereczek.

Továbbá nagy választékban ujdonságok valódi francia modell után: bluzok, Jabok minden színben és kivitelben. Keztyűk, báli zsebkendők, selyem és battistból.

Továbbá figyelmeztetem a n. é. közönséget, hogy

MINDEN TÉLI ÁRUT

saját áron alól az idő előhaladottsága miatt beszerezhetik. A n. é. közönség becses pártfogását kikérve, maradtam teljes tisztelettel

REISZ JÓZSEF.

BÁLI- és FARSANGI-CZIKKEK

LÖFKOVICS LIPÓT

ÁRUHÁZÁBAN RIMASZOMBAT.



A nagyérdemű közönségnek ajánlom igen dúsan felszerelt raktáromat, a külsőben levő **farsangi idényre.**

Báli belépőket brokátból, báli belépőket Plüschből, báli belépőket kassanból, báli schwed kesztyűket minden színben, báli selyem kesztyűket minden színben, báli glaze kesztyűket minden hosszúságban, báli fejdíszeket minden színben, báli legyezőkben óriási nagy raktár, legolcsóbbtól a legfinomabbig.

Hajékek, diszes hajráfok,

báli czipők minden facon és minden lehető kivitelben, fehér atlasz, vagy fehér bőrben, aranypor czipők.

Férfi báli ingekben

igen nagy raktár, u. m. redős- vagy himzett-ingek legujabb férfi gallérok, legujabb divatu férfi manchetek, legujabb báli férfi csokrok, nagy választék férfi salon-czipőkben, legdivatosabb illatok illatszerekben, legujabb férfi báli kesztyűk, legdivatosabb férfi clackok.

Kérem a nagyérdemű közönséget, hogy mielőtt e cikkekbe bevásárlásait eszközölné, a raktáramon levő báli árúkról előbb meggyőződést szerezzen, hogy oly dúsan és ízlésesen vagyok-e felszerelve, hogy a legkényesebb ízlést is teljesen kielégíthetem.

Teljes tisztelettel

LÖFKOVICS LIPÓT.

Nyílt felhívás

a cukorrépa termelés érdekében.

Midőn a nagy Széchényi, — kinek emléktábláját a magyar tudományos akadémia épületén f. hó 15-én leplezték le, dicsőítve eszméinek hatalmát és győzedelmét, — kimondotta ama sokszor és mindig alkalomszerűen idézett szavait: „Magyarország nem volt, hanem lesz,“ akkor hazájának oly eszményi képe lebegett előtte, mely képből Magyarország kibontakozva az egyoldalú nyers termelés, vagyis pusztá mezőgazdaság keretéből, azt egy közgazdaságilag magasabb fokra helyezi, megteremtve Magyarországnak az ipart, s azt forgalomba hozó kereskedelmet.

Halljuk a parlamentben, halljuk közgyűléseken, tanácskozásokon s a sajtóban, a társadalom különböző köreiből, halljuk mindeütt: meg kell teremteni a magyar ipart!

És a kidobott jelszó végig hangzik a Kárpátoktól az Adriáig, az emberek mindeütt mozognak, a kormány mint protektív gyermekét fogadja az ipart, biztosít neki nagy előnyöket, adókedvezményt, felállít iparos iskolákat, az államvasutak kedvezményes tarifáit hozza létre, megteremt az ipar s kereskedelmi intelligenciát, az ipar s kereskedelmi hitelt: de ennek dacára nem tesz annyit a társadalom társadalmi téren, a menyit megtehet.

Az egyes az, ki nem eléggé érti meg a modern korszak igényeinek hívó, parancsoló szavát!

Előre! hangzik mindeütt, de a jelszó nem talál kellő viszhangra.

Az ipar megteremtésénél általános el fogadott uralkodó elvül acceptáltatott, hogy a mezőgazdasági rendszer uralkodó mivolta mellett, az iparos rendszerrel való átmenet összekötő kapcsa nem lehet más, mint a mezőgazdasági ipar megteremtése. A mezőgazdaság nyers terményeinek ipari feldolgozása képezi a helyes alapot az ipar általános bevezetéséhez.

Ott kell dolgozni, a hol annak legtermészetesebb alapja van.

Ilyen mezőgazdasági ipar a nyers cukortermények előállítására.

Emek alapját a mezőgazdaság terén a cukorrépa termelése képezi.

Lassan, nagyon lassan foglalt ez tért, s ennek megfelelően lassan létesültek a cukorgyárak is.

De a termelő közönség mindjobban elfogta a cukorrépa termelés előnyeit, a kormány erélyes és következetes politikája mindjobban megvédte az Ausztriával kötött egyezményekben a magyar cukortermelés érdekeit, úgy, hogy ma, — hála az égnek — a cukorrépa termelés hasznos és előnyös faktornak van elismerve, s a vállalkozó tőkének sikerült hazafias támogatás mellett Magyarországon 17 cukorgyárat létesíteni.

Ugy, hogy a csak nem régen egészen Ausztriára utalt Magyarország ma már nemcsak saját piacának termel, de összeköttetései vannak a világ piacczal.

Ez azonban csak az első lépés.

A győzelem nem teljes, szükség van újabb s nagyobb szabású actiora! A polgártársak saját érdekeinek helyes felismerésétől függ a jövő.

Midőn ezen nagy nemzetgazdasági érdek támogatására felszólalok, hogy szavam ne legyenek a pusztában kiáltó szavai, gyakorlati adatokkal is szolgálak.

Beszélek a cukorrépa termelés előnyeiről.

A cukorrépa gumós tavaszi növény, mely gyökereit mélyen a földréteg alsó részébe bocsátja, onnan szedi táplálékát úgy, hogy a talaj felső részét, melybe vették, ugyszólván ugarnak hagyja. A talaj maga a termelésnél többszöri kapálást igényel, minek eredménye, hogy az minden gaztól a legalagosabban megszabadul, s az utána követ-

kező vetés teljesen gyommentes, mire minden lelkiismeretes és törekvő gazda sulyt fog fektetni.

A termelés előnye mellett szólnak a multban tapasztalt s jövőben remélhető súlyos buzaárak, s hogy a cukorrépa nincs kitéve a fagy, üszög, rozsdá, jég s tűz stb. esélyeinek, mi óriási előny, mert minden termelés azon arányban nyújt előnyt a gazdának, a mily arányban van az megóva az esélyektől.

A gazdákat azonban mindenesetre legjobban fogja érdekelni a pénzügyi eredmény. A cukorrépa holdanként átlag 100 métermázsát szokott adni, melyet métermázsanként 80 krral fizet a selypi (nógrádmegyei) cukorgyár, 40% szeletjárandósággal, mit a cukorgyár kiad akár természetben, akár készpénzben, mely utóbbi esetben fizet a gyár 86 krt, úgy, hogy egy hold föld 86 frtot jövedelmez, mire a selypi gyár leszámítolási holdanként 30 frt előleget ad.

Ezen tények tekintetbe vételével ott, a hol a cukorrépa termelésre meg van a talaj, vétkezik a gazda, — feltéve, hogy a megyét keresztező vasutvonal mentén, vagy ahhoz közel van birtoka, — ha a cukorrépa termelésre saját jól felfogott érdekében nem adja magát, azt fel nem karolja, azt nem terjeszti.

És ha még tekintetbe vesszük, hogy a levágott répa fejek, répa szeletek és répalevelek takarmányt is adnak, melyek alapul szolgálhatnak az állattenyésztés, hizlalás és tehenészet alapvetésére, vagy fejlesztésére: úgy bátran merem a nagyközönséghez nyílt felhívással fordulni s őt buzdítani, hogy a répa termelést felkarolja. Nyer ezzel a feldolgozó iparnál még inkább a termelő, nyer az általános nemzetgazdasági helyzet.

Midőn köszönetet mondok gömörmegye közgazdasági érdekeit melegen istápoló, ezen lap t. szerkesztőjének, hogy a közügy érdekében ezen soraimnak helyet adott, egyuttal kérem az érdeklődő közönséget, miszerint minden utbaigazítást kívánó kérdésével hozzám fordulni sziveskedjék.

Luchkovicz Imre,
a selypi (Nógrádmegyei)
cukorgyár inspektora.

Jelentés

Rima-Szombat r. t. város állategészségügyi állapotáról, az 1892-ik év IV. negyedében, visszapillantással az egész év folyamára.

I. Ragadós jellegű betegedések.

Nagyobb házi állataink egészségi viszonyai az elmúlt évnegyedben igen kedvezőek voltak, míg a vármegye számos községében sertés orbáncz, ragadós száj fájás stb. uralkodott: városunk területén ragadós járványos betegedés nem fordult elő.

Ragadós járványos betegségek közül az elmúlt év folyamán:

Lovaknál takonykór 1 esetben észleltetett. Baromfiaknál a baromfi-kolera tett nagyobb mérvű pusztításokat.

II. Nem ragadós betegedések.

Lovaknál: kólika, bélhurut, sebészeti bántalmak.

Szarvasmarhánál: tüdő-katarus, dokkór, tőgylob, bendő sérv, zuzódási dag, szemköthártya-lob.

Sertéseknél: evvéréség, bélhurut, sajtos bellob, orrhabarcz, lábtörés.

Kutyáknál: condiloma [fügöly] kerültek gyógykezelés, illetve észlelés alá.

Az egész év folyamán lovak, szarvasmarhák és sertéseknél tulnyomó számban az emésztő szervi betegedések, — míg kutyáknál a bőrbántalmak uralkodtak.

III. Törvényszéki esetek.

A város területén IV. évnegyedben törvényes főhibákra vonatkozó vizsgálat vizsgálat nem eszközöltetett, sem pedig törvényes eljárást kívántató boncolás nem történt.

Az egész év folyamán törvényes főhibákra vonatkozó vizsgálat lovaknál: havi vaktság miatt egy, keheesség végett egy, míg kártérítési keresetett invokáló boncolás: sertésnél szintén egy, végösszegeben tehát három esetben eszközöltetett.

IV. Állategészségügyi rendőri intézmények.

a) Vásárrendtartás keretében legnevezetesebb mozzanat volt az állatok mázsálására szolgáló nagy mázsa felállítására. Ez ideig csupán

a heti sertésvásárok és egy országos vásár alkalmával nyílt alkalom annak pontosságát, s az állatkereskedelemre vonatkozó befolyását megfigyelni, s azon tapasztalást szereztem, hogy a mázsa kellő gondozás, óvatoss és mindenre kiterjedő figyelmes mázsálás mellett feladatának pontosan megfelel. Az állatok adásvételénél igazságos befolyását meglehetősen mérvben kezdi érvényesíteni, mert a sulyserinti eladás hovatovább nagyobb mérvet ölt.

Miként a III-ik évnegyedben tett jelentésben kértem, nagyobb torlódás elkerülése s az adásvétel gyorsítása szempontjából kívánatos lenne, hogy a mázsáló helyiségekben a marhalevelek átírása is eszközöltessék. E célból szükséges, hogy a mázsáló épület falán alkalmazandó fekete táblára kiirassék: „marhalevelek átírása, vasuton szállítók és mázsárosok részére,“ továbbá, hogy a mázsálási s a marhalevelek átírása körüli teendőket külön egy-egy ember végezze.

b) Marhalevel intézménynél említésre méltó, hogy míg az előbbi évben 3800 drb. marhalevel, az 1892. év folyamán 5416 drb. marhalevel használtatott fel, és pedig: 3 kros 212, 5 kros 5204 drb. Ezen számok szintén az állatok forgalmának emelkedését bizonyítják.

c) Közvágóhid.

A IV. évnegyedben közfogyasztásra levágott szarvasmarha 183, borju 39, juh 290, sertés 1442. Összesen 1944 drb állat.

Az egész év folyamán szarvasmarha 754, borju 652, juh 634, bárány 155, sertés 1442. Összesen 3637 drb állat. A 754 szarvasmarhából 25 bika, 294 ökör és 435 tehén.

A megelőző 1891-ik évben pedig szarvasmarha 880, borju 657, juh 230, bárány 219, sertés 1327. Összesen 3312 drb. állat, s e szerint az 1892-ik évben a szarvasmarha kevesebb 126, borju kevesebb 5, a juh több 404, bárány kevesebb 64, sertés több 116. Végösszegeben több 325 darabbal.

A szarvasmarhákat véve külön tekintetbe, 1891-ik évben bika több 11, ökör több 216, tehén kevesebb 273 darabbal.

Ha már most városunk lélekszámát kerek számban 6000-re teszem, s a közfogyasztásra bocsájtott állatok sulyát szarvasmarhánál 150, borjunál 25, juhnál 12, bárányoknál 3, sertéseknél 75 klgr. számítom, akkor kijön hogy átlag egy ember egy egész év alatt 40 klgr. 937 gr. hus fogyaszt, miből egy napra fejkenként 112 gr. hus fogyasztás esik.

Ezen élelmezési szám-adatot városunkra nézve eléggé kedvező fogyasztási állapotnak tartom. Sajnos, hogy a hozzánk hasonló vidéki városok ilyen irányban eszközölt számítást nem közölnek, s ezuttal érdekes összehasonlító adatokkal nem szolgálhatok.

Ily alapon téve számítást az 1891-ik évről kiderül, hogy ha bár 1892-ik évben 325 darabbal több fogyasztatott, mégis a fogyasztás ez évben 56 métermázsával tulajdonképen kevesebb. Amde ha tekintjük, hogy 11 bikával, 216 drb ökörrrel több vágódott, s ezen állatok sulya darabonként 2 métermázsán felül van, akkor alaposan feltételezhetjük, hogy husfogyasztásunk 1892-ik évben még sem csökkent.

Jóllehet eme kiszámításom feltétlen hitelességre nem tarthat igényt, mert a levágott állatok a közvágóhídon nem mázsáltatnak, s az átlagosan vett suly kizárólag egyéni véleményem, mégis annyi kétségtelenül kitűnik azokból, hogy a husfogyasztás az 1892-ik év folyamán a husarak magassága dacára eléggé kedvező volt.

A fogyasztás főként a juh- és sertéshus felé irányult, minek okát a marhahus árának magassága (klgr. 44—52kr.) képezte, míg a juh husnak sokkal csekélyebb ár állása (klgr. 24kr.) biztosított kelendőseget. A sertéshus fogyasztás emelkedését, habár klgr. 52 krig méretett, tehát a marhahus árával egyenlő nivón állott, magasabb zsirtartalmának kell tulajdonítanom. A közép s legfőként a szegényebb néposztály előtt pedig, nem a marhahusnak elméletileg megállapított magasabb táptartalma, de a sertéshusnak ezen szemmel látható nagyobb zsirtartalma vétetik kizárólag figyelembe.

Hus árak magasságára uözve gyakran hallottam ama panaszt, hogy a hus igen drága. Hallottam, midőn némelyek azért a mázsárosokat nem éppen hizelgő szavakkal illették, sőt mi több, még olyanok is akadnak, kik ezen magas ár állást személyemmel is némi nemű összeköttetésbe hozni hajlandók.

Mivel azonban a hus drágaságára vonatkozó panasz általános, illetve országos, s annak sulya alatt nem csupán a mi szerény városunk fogyasztó közönsége szenved, de éppen ugy más városoké, sőt leginkább Budapest fő- és szék- városunké is, következik, hogy az azt előidéző oknak valami általánosnak, valami néhezzen elháríthatónak kell lenni. És a ki fáradságot vesz magának kutatni az okokat, megtalálja, hogy a hus drágaságát első sorban.

Szarvasmarha kivitelünk óriási fellendülése

s az ebből kifolyólag alakult magas marhaárak másodszer.

A napról-napra fokozódó szükségletek, minden oldalról szaporodó terhek, melyek már-már alig kielégíthetők, s az ezen iparral foglalkozókat szükségkép nagyobb nyereséget elérésére készítik végül negyedszer:

A szabad ipar, vagyis ez alapon a mézárós üzleteknek aránytalan elszaporodása.

Ha már most a felett gondolkozom, vajjon a husnak eme drágasága hazánk lakosainak némely osztályára mily hatást gyakorol, és hogy vajjon kívánatos-e azt az ipartörvény 53. §-ának alkalmazásával csökkenteni, avagy talán létezik mód, melynek életbeléptetése lenne egyedül célravezető, akkor azon szempont szerint, melyre helyezkedem, különböző feleletet kapok. Ha kisebb fizetésű hivatalnokok s a szegényebb néposztály helyzetét tekintem, nem nehéz belátni, hogy őket a husnak drágasága érzékenyen sújtja. Állattenyésztési, valamint nemzetgazdasági szempontból pedig a szarvasmarha export által feltételezett hus drágaság kívánatosabb, főként midőn a mezőgazdaság másnemű terményeinek ára pang.

A kényszer hus-árszabály, mely némely városban az ipartörvény 53. §-ának szöveghasonlatos értelmezésével vitetett keresztül, sem nem helyes, sem nem igazságos.

És: habár megengedem, hogy a szegényebb néposztály helyzetét egyrésztől a husnak osztályozásával, másrésztől a lóhus fogyasztásának általános elterjedésével enyhíteni lehet, sem ezen, sem a szövetségi eszme, sem a szabadszék intézménye nem képezi azon valódi alapot, melylyel a husdrágaság gyökeresen elhárítható lenne. Igénytelen véleményem szerint létezik olyan mód, melynek életbeléptetése míg a hus árának alakulását kizárólag a beszerzés helyén fennálló marha árak magasságától teszi függővé, s a mellett az ezen iparral foglalkozók lett érdekét szilárdabb alpra helyezi, addig a fogyasztókönységnek a lehető legalacsonyabb árban való megszerzését biztosítja. Ezen eszmém, ha a szaklapok sűrű rostáján fel nem akad, úgy azt következő jelentésem során felemlíteni kötelességemnek fogom tartani.

A IV. évnegyedben kényszervágás 3 esetben volt. Megsemmisített gümő kóros tüdő 2, méteyes máj 269, hasi borjú 7 drb.

Az egész év folyamán kényszervágás 8 esetben történt, a megsemmisített szervek száma 33, méteyes máj 403, hasi borjú 72 drb.

Közgyógyászati eivonatot, illetve elásatott általános gümőkór miatt egy darab szarvasmarha.

Végül a tek. városi tanács határozatához képest a közbiztonsági földjének kerülete felrigóztatott, hogy tavasszal akárcsemetéikkel beültethető, környéke ne csupán szebbé váljon, de hogy a végrehajtási rendeletnek megfelelőleg, idővel áthatóhatatlan élő sövényel bekerítve legyen.

A levágtatott állatokra vonatkozó s általam keresztvonásokkal tett használhatatlan marha-leveleket s a vágatási lajstromokat, az állategészség rendelkezéséről szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően az 1892. évről, további megőrzés végett, jelentés kapásán a rendőrkapitányi hivatalnak szolgáltatam át.

d) Gyepmesteri telep.

Dögtér és gyepmesteri telepen a IV. évnegyedben elásatott 1 ló, 1 szarvasmarha. Összesen 2 drb állat. Egész év alatt pedig 11 ló, 2 drb szarvasmarha, 2 sertés, 1 juh, 1 kutya. Összesen 17 drb állat.

Megelőző 1891. évben 44 darab állat, vagyis 1892. évben 6 ló, 7 szarvasmarha, 10 sertés, 5 kutya. Összesen 28 darabmal kevesebb, egy drb juhval több.

A még egyrésztől örömmel emlékezem meg arról, hogy a gyepmesteri telep rendezése, felszerelése 1893. év tavaszára elatározatott, addig másrészt csodálkozom, hogy annak kezelése maig sem biztosított.

V. Vasuti állatszállítás.

Rimaszombat vasuti felrakodó állomásról a IV-ik évnegyedben elszállított szarvasmarha 6, makkos sertés 1023 darab. Az egész év folyamán szarvasmarha 288, borjú 78, sertés 1288, összesen 1654 drb állat.

Megelőző 1891-ik évben 1540 drb, tehát ez évben 114 drabbal több. Vizsgálatra vonatkozó jegyzőkönyvi másolatok végrehajtási rendelet értelmében a II-od fokú hatósághoz minden hó 1-ső napján felterjesztve lettek.

VI. Állattenyésztés.

Az 1892-ik évi első évnegyedes jelentésben megemlékeztem arról, hogy városunk területén 8 darab tenyészbikát és 346 darab tehenet vizsgáltam találtam s e szerint 1 darab bikára, a viszonyainak megfelelő helyes arány 46 darab tehen esik.

Fajra nézve, a magyar faj többsége s azon tapasztalás, miszerint gazdáink ezen fajtenyésztésre térnek át és hogy tejelésre nézve is a magyar faj semmiképp sem állt mögötte a nálunk található simmentáli és másféle keresztezett tarka fajtáknál, igazi örömmel töltött el, melylyel szarvasmarha tenyésztésünk előhaladását reméltem, jeleztem.

Most, hogy kivülem és felettem álló tényezők akarata a községi bika-tartást beszüntette, méltó aggodalmat táplálók állattenyésztésünk jövője iránt.

Mert a négy darab, részben mezőhegyesi eredetű, magyar faj bikának maholnap bekövetkező eladásával nemcsak kiváló tenyészállatok létszáma kevesbedik, de marhatenyésztésünkre gyakorolt jótékonyasága s befolyása megszűnik.

Apaállataink száma kevés lesz s az állatállomány szervezeteleg gyengébb és rendkívül kevert faju.

Ha már most arra a „tüdővésznek“ nevezett veszedelmes betegségre gondolok, mely hozzánk 14 vármegyében okoz felette nagy közgazdasági károkat és a mely betegségtől városunk a mai napig mentve maradt, azt kell véleményeznem, hogy az előidézett állapot szerint annak fellépte városunkban csak időkérdése lehet.

Addig, míg a rohamosan fejlődő tudomány valamelyes gyógyírt felderít, úgy vélem, az import korlátozása, a tiszta magyar faj okszerű tenyészítése legbiztosabb óvszerünk e betegség ellen.

Igénytelen véleményem szerint városunk gazdaközönsége akkor érlelekszik helyesen, ha az erkölcsi testületnek vámairol felszabadult terhet, úgy saját, valamint a közérdek szempontjából ismét felveszi s a célnak megfelelő, kellő számú kiváló tenyész apa-állatok tartását valamelyes uton-módon ismét felkarolja, mert ha a tenyész apa-állatok tartását elhanyagoljuk, megállásuk nem lesz sen szeri, sem száma azon bajoknak, melyek az egyeseket sújtani fogják, s a melyeknek kapcsán városunk közgazdaságának érdekei az erős rázkódtatások sulya alatt fognak szenvedni.

Nem óhajtok ilyen éveket!

Rimaszombat, 1893. jan. 1-én.

Brauner Gyula,
városi állatorvos.

Törvénykezés.

Mikor az asszony mulat. Mióta a magyar kormány oly erős alpra állott, hogy a műbor gyártás ellen szigorú törvény életbe léptetése, illetve hozatala által akar érvényt szerezni felség jogának, azóta már borkereskedőink nem a hely megrevezése utján adják meg a forgalomba szánt borminőséget, hanem csak két féle specialitást bocsátanak forgalomba, „konty alá való“ és „kalap alá való.“ Nem tudom a pálinkagyártásnál is becsúszott-e a visszaélés a nagy fogyasztásnak megfelelőleg, nagy mennyiségű áruknak nem megengedett módon való létrehozatala folytán előállott gyártásnál, azt azonban határozottan állíthatom, hogy a bor minőségének dívatba jött distinctiója legalább Dobsinán nagyon hódít.

Krausz János dobsinai polgár számot vetve ezen nagy világ reformációjával s nem vette rossz néven, ha kedves élete párja a „krumpli“ nedvekről erjedés folytán előállott tüzesital azon nemét, mely „konty alá való“ vignettával kerül forgalomba, agynémelykor be ne kebelezte. Egy alkalommal azonban megtevéstették az anyyira feldicsért itókat és az asszony a „kalap alá való“ juttatta rendeltetése helyére, míg a férj a „konty alá való“ próbálta megizelni. De mint minden természetellenes, úgy a cserének kimaradhatatlan következményei is csakhamar mutatkoztak, nem ugyan a férjnél, ki az erősebb nemhez tartozván, megmutatta, hogy a mily kaczkiasan tudja a fején a kalapot viselni, a konty terhe alatt sem inog meg feje, szépen dolgoz után látott, de a nő — nem csoda a gyengéd nem képviselője — sehogys nem tudott megbarátkozni a kalappal, anyyira szokatlan volt annak tudata is, hogy most neki kell azt viselnie, hogy a nagy teher egészen lenyomta s mély álomba merült. Szürkület volt, mire az édes álom karjaiból a rideg valóságra ébredve, tisztába jött azzal, hogy mégis csak „kontya“ van neki s őt illeti a ház-nál a konyha művészettel való bánás. Ki is akarta pótolni az elmulasztottat, gondolá, ha ebédet nem adott a házhoz tartozóknak, legalább a vacsora legyen olyan, mely után mindnyáján elfelejtik, hogy nem ebédelték.

Azonban bár milyen jól volt ez kieszelve az emberekre nézve, de a háztartásban a háziállat sokkal nagyobb potentat, mint a gazda maga, az nem várhat, annak szüksége van a rendes időben a maga portiójára s különösen

akkor, ha jól kifáradt egész nap a vaskó hordásban. Tudta azt jól, a lovak hűséges gondozója, Tátrai János is, azért nem kisebb kívánsággal állt elő, mint hogy adjon a gazdasszony a lovak számára zabot. Azonban úgy látszik, a „fránya pálinka“ még most is igéző hatása alatt tartotta személyét, mert a kérést egyszerűen megtagadta. E miatt a kocsis nem a legvalószínűbb formában szemrehányást tett a miatt is, hogy bizony az ő hasa is oly állapotban maradt délben, a milyenben most a lovaké van. Az asszonyt e közben az enyelgési hajlam szállta meg s egy jókora krumplival megdobta a kötekedőt, úgy, miként azt két szerelmes teszi, mikor „haragszom rád“-ot játszanak. Tátrai ur azonban az enyelgés e fajával sehogyssem volt meglegedve, mert gazdasszonyát kétszer jól nyakon felejtette. Erre az asszony nyelve az orsónál gyorsabban peregve, viszon választ meglehetősen válogatott kiténtető czimkékkel illette, úgy, hogy valóságos perpatvar fejlődött az enyelgésből. A szóvita ily fordulatára a szobában az igazak álmát alvó gazda is figyelmessé lett s nem akarta, hogy az hosszúra nyuljon, egy fejszével közbe lépett. A közbelépés úgy látszik használt, mert Tátray ki ment az udvarra, azonban ily gyors visszavonulástól vérszemet kapva, Krausz János utána ment. Tátray látván közeledtét, pusztá kézzel nem érezvén magát biztonságban, egy a fal mellett levő dorongot kapta kezébe, hogy azzal a fejse ütését magáról elhárítsa, de a sötétség anyyira akadályozta az előrelátásban, hogy a fejse nyél helyett, gazdája homlokát találta a dorong úgy, hogy rögtön szörnyet halt.

Szándékos emberölés büntetése miatt állott a törvényszék előtt Tátray János, a tárgyalás folyamán a tettét beismerve, védekezésül azt hozván fel, hogy szándéka nem irányult gazdája megölésére, ennek és védője által előadottak alapján a kir. törvényszék halált okozó sulyos testi sértés büntetést látta fenforogni, mihez képest 4 évi fegyháza ítélte. Vádlott s védője megnyugodtak az ítéletben, a kir. ügyesség részéről azonban felebbezés jelentetett be az ellen.

5100. sz. Árverési hirdetményi kivonat.
1892.

A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a tiszolczi kölcsönsegélyző szövetkezet végrehajthatónak néh. Martinove Mázik János hagyatéka fűrészi lakos végrehajtást szenvedő elleni 82. frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Fűrész községben fekvő s a fűrész 47. sz. tjkvben A 1-14. t. szám a. Martinove Mázik János s neje Mázik Mária birtokára 151. frt, fűrész 109. sz. tjkvben A. 1-6. s. sz. a. birtokból A 3. atati Martinove János il. etőségére 129 frt, fűrész 138 sz. tjkvben foglalt ingatlanokból B. 87. alatt Martinove Mázik János birtokára 11 frt, fűrész 133. sz. tjkvben foglalt Martinove Mázik János, Paulik Martinove flona, Martinove János, György, Mária, Judita és Albert, Martinove Mária nevének álló 114.116/5 ltsz. és 118. számú házra az árverést 160 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1893. évi január hó 27-ik napján délelőtt 10 órakor Fűrész községbe, a bír. házában megtartandó nyilvános árverésen a megalapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis a fűrész 47. sz. tjkvben 15 frt 10 krt, fűrész 109. sz. tjkvi birtokra 12 frt 90 krt, a fűrész 138. sz. tjkvi birtokra 1 frt 10 krt, a fűrész 137. sz. tjkvi birtokra 16 frtolt készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.
Rimaszombatban, 1892. szept. 8-án.

Tomcsányi,
kir. törvényszéki bíró.